

Käräjäoikeuden menettely hakemusasian käsittelyssä

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 31.10.2023 osoittamassaan kantelussa arvostellut Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden menettelyä hänen hakemusasiansa käsittelyssä. Kantelijan mukaan hänen avustajansa oli lähettänyt hakemuksen käräjäoikeudelle 21.11.2022 ja saanut käräjäoikeudelta vastaanottokuittauksen. Kantelija kertoo, että hänen avustajansa selvitettyä myöhemmin asiaa käräjäoikeuden kanssa ilmeni, että käräjäsihteeri oli vastaanottanut hakemuksen, mutta todennäköisesti ”poistanut” hakemuksen myöhemmin.

SELVITYS

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden laamanni on antanut asiassa lausuntonsa ja käräjäoikeuden hallintojohtaja ja kirjaaja selvityksen.

Lausunto ja selvitykset toimitetaan kantelijalle tämän ratkaisun liitteenä.

RATKAISU

Käräjäoikeuden selvitys ja lausunto

Käräjäoikeuden hallintojohtajan ja kirjaajan antaman selvityksen mukaan Länsi-Uudenmaan oikeusaputoimisto oli lähettänyt sähköpostitse kantelijan hakemuksen Länsi-Uudenmaan käräjä-

oikeuteen 22.11.2022. Oikeusaputoimisto oli saanut käräjäoikeudelta automaattisen vastaanottokuittauksen. Selvityksessä todetun mukaan tapahtunutta on pyritty selvittämään käräjäoikeudessa siinä määrin kuin se on ollut mahdollista. Käräjäoikeuden virastosähköpostiin marraskuussa 2022 saapuneet sähköpostiviestit on kuitenkin jo hävitetty eikä sitä, onko kysymyksessä ollut tietojärjestelmään liittyvä tai muu tekninen virhe, voida enää selvittää. Myöskään sen selvittäminen, onko hakemus jäänyt kirjaamatta järjestelmään tai että sähköposti olisi epähuomiossa poistettu, ei ole enää mahdollista. Selvityksessä todetun mukaan mahdollista on, että käräjäoikeudessa on tapahtunut inhimillinen virhe.

Käräjäoikeuden laamanni viittaa lausunnossaan edellä kuvattuun selvitykseen ja toteaa, että mahdollisen virheen selvittäminen on ajan kulumisesta johtuen vaikeaa eikä siinä ole käräjäoikeudessa onnistuttu. Kantelussa tarkoitettua hakemusta ei ole käräjäoikeudesta löydetty. Lausunnossa todetun mukaan tapahtunutta koskeva korvausvaatimus on vireillä Valtiokonttorissa ja käräjäoikeus on antanut siitä Valtiokonttorille lausuntonsa.

Arviointi

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (tietohallintolaki) 4 §:n 2 momentin mukaan tiedonhallintayksikön johdon on huolehdittava muun ohella siitä, että tiedonhallintayksikössä on määriteltä laissa säädettyjen tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut ja ajantasaiset ohjeet tietoaineistojen käsittelystä ja tietojärjestelmien käytöstä ja siitä, että tarjolla on koulutusta, jolla varmistetaan, että henkilöstöllä ja tiedonhallintayksikön lukuun toimivilla on riittävä tuntemus voimassa olevista tiedonhallintaa, tietojenkäsittelyä sekä asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevista säädöksistä, määräyksistä ja tiedonhallintayksikön ohjeista. Tiedonhallintayksikön johdon on huolehdittava siitä, että tiedonhallintayksikössä on järjestetty riittävä valvonta tiedonhallintaan liittyvien säädösten, määräysten ja ohjeiden noudattamisesta.

Tietohallintolain 25 §:n mukaan tiedonhallintayksikön on ylläpidettävä viranomaisen käsittelyssä olevista ja olleista asioista asiarekisteriä, johon rekisteröidään asiaa, asiankäsittelyä ja asiakirjoja koskevat tiedot. Viranomaisen on rekisteröitävä viipymättä sille saapunut tai sen laatima asiakirja asiarekisteriin. Sen lisäksi, mitä 26 §:ssä säädetään, asiakirjan rekisteröinnistä on käytävä ilmi asiakirjan saapumisajankohta (1 mom.). Tiedonhallintayksikön on huolehdittava siitä, että asiarekisterin tai sen osan julkisista merkinnöistä on mahdollista tuottaa tiedot tiedonsaantia koskevien pyyntöjen yksilöimiseksi (2 mom.).

Arkistolain 6 §:n mukaan arkistoon kuuluvat asiakirjat, jotka ovat saapuneet arkistonmuodostajalle sen tehtävien johdosta tai syntyneet arkistonmuodostajan toiminnan yhteydessä. Arkistolain 7 §:n mukaan arkistotoimen tehtävänä on varmistaa asiakirjojen käytettävyys ja säilyminen, huolehtia asiakirjoihin liittyvästä tietopalvelusta, määritellä asiakirjojen säilytysarvo ja hävittää tarpeeton aineisto (1 mom.). Arkistointia on hoidettava siten, että se tukee arkistonmuodostajan tehtävien suorittamista sekä yksityisten ja yhteisöjen oikeutta saada tietoja julkisista asiakirjoista, että yksityisten ja yhteisöjen oikeusturva samoin kuin tietosuoja on otettu asianmukaisesti huomioon ja että yksityisten ja yhteisöjen oikeusturvaan liittyvien asiakirjojen saatavuus on varmistettu sekä että asiakirjat palvelevat tutkimuksen tiedon lähteinä (2 mom.). Arkistotoimen vaatimukset on otettava huomioon arkistonmuodostajan tieto- ja asiakirjahallinnossa (3 mom.).

Käytössäni olleen selvityksen perusteella kantelussa tarkoitettu kantelijan avustajan Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudelle osoittama sähköinen hakemus on saapunut käräjäoikeuteen 22.11.2023, koska kantelijan avustajalle oli käräjäoikeuden tietohallintajärjestelmästä palautunut vastaanottokuittaus.

Käräjäoikeuden selvityksestä ilmenee, ettei se ole kyennyt selvittämään, onko kyseessä ollut tietojärjestelmään liittyvä tai muu tekninen virhe taikka onko hakemus jäänyt kirjaamatta järjestelmään tai että sähköposti olisi epähuomiossa poistettu. Kyse on joka tapauksessa virheestä viranomaismenettelyssä, kun sähköpostitse saapunutta kantelijan hakemusta ei ollut lain edellyttämin tavoin välittömästi rekisteröity käräjäoikeuden asiarekisteriin. Tiedossani ei ole muita kantelussa tarkoitettua kaltaisia tilanteita Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudessa, mikä näyttäisi viittaavan siihen, että kyse on yksittäistapauksesta eikä esimerkiksi tietojärjestelmän pidempikestoisesta virhetoiminnosta.

Käytössäni olleen selvityksen perusteella kyse on ollut kantelijalle varsin merkityksellisestä asiasta, jonka vireille tulo on käräjäoikeudessa tapahtuneen virheen seurauksena merkittävästi viivästynyt. Käräjäoikeuden ilmoituksen mukaan käräjäoikeuden menettelyä koskeva korvausvaatimus on vireillä Valtiokonttorissa.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden huomiota käräjäoikeudelle saapuvien hakemusten asianmukaiseen käsittelyyn.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Petri Rouhiainen